

KAPITEL 2

FRIITID OCH FÖRENINGSLIV

Fritid och föreningsliv

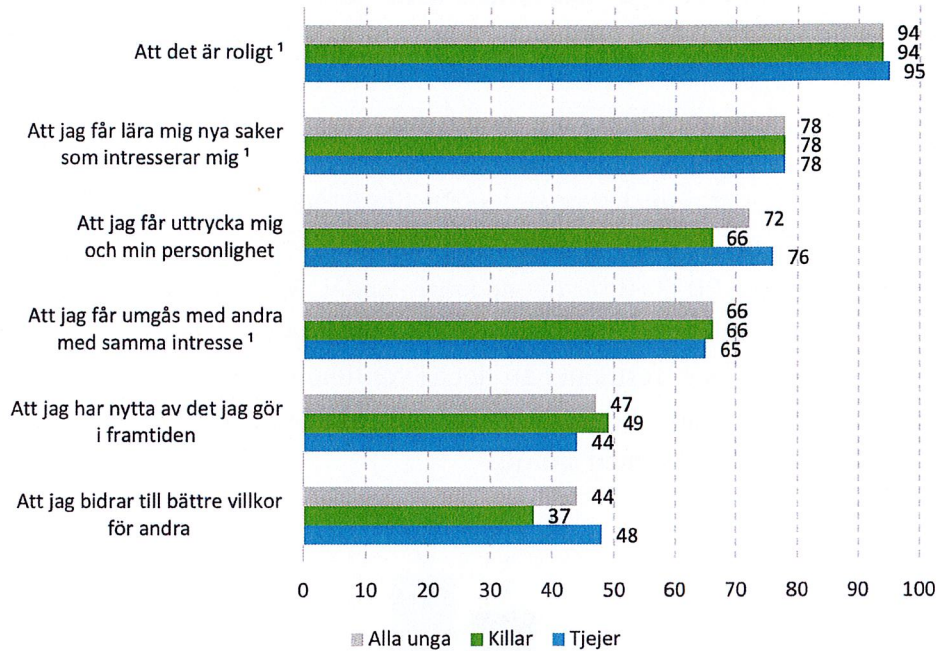
Det här kapitlet handlar om hur unga ser på sin fritid. Vad som läggs i begreppet fritid kan variera, men vi tolkar begreppet som den tid som inte läggs på studier, arbete, hemarbete eller andra för personen tvingande aktiviteter. Vi undersöker vad unga tycker är viktigt när de väljer vad de ska ägna sin fritid åt, om de är medlemmar i någon förening och hur de ser på tillgången på fritid. Fritiden spelar en stor roll för unga. Kultur- och fritidsaktiviteter är viktiga för bland annat avkoppling, personlig utveckling och förståelse av omvärlden. Fritiden är bra för ungas hälsa, den kan ge stärkt självkänsla och betydelsefulla relationer till vuxna utanför familjen. Samtidigt kan den även vara en viktig arena för unga att känna inflytande över sitt eget liv och det kan i förlängningen uppmuntra dem att delta i det demokratiska samhället.

2.1 Två av tre unga är nöjda med sin fritid

Av alla unga i attityd- och värderingsstudien uppger två av tre att de är nöjda med sin fritid. Killar är i något större utsträckning nöjda med sin fritid än tjejer, sju av tio killar är nöjda med sin fritid. Det är också något vanligare att unga som är i de yngre åldrarna 16–19 år är nöjda med sin fritid, jämfört med unga i åldern 25–29 år. Unga är däremot nöjda i mindre utsträckning än den äldre jämförelsegruppen (30–74 år) där 75 procent svarar att de är nöjda med sin fritid.

2.2 Unga vill ha roligt på sin fritid

Nästan alla unga tycker det är viktigt att ha roligt på fritiden. Nio av tio unga tycker att det är viktigt att ha roligt på fritiden, och det är det vanligaste svaret, se figur 2.1. En stor andel bland unga tycker även att det är viktigt att de får möjlighet att lära sig nya saker som intresserar dem på fritiden. Dessa två svar är lika vanliga både bland killar och tjejer. Det är vanligare bland tjejer, än bland killar, att under sin fritid vilja uttrycka sin personlighet samt att vilja bidra till bättre villkor för andra. Det är däremot vanligare bland killar än bland tjejer att tycka att det är viktigt att ha nytta av det de gör på fritiden i framtiden.

Källa: MUCF:s Attityd- och värderingsstudie 2018.

Kommentar 1: Skillnaden mellan tjejer och killar är inte statistiskt signifikant i denna fråga.

FIGUR 2.1 Andelen som uppger aspekten som viktig på fritiden efter kön, 16–29 år, 2018. Procent.

2.3 Sju av tio unga vill uttrycka sin personlighet på fritiden

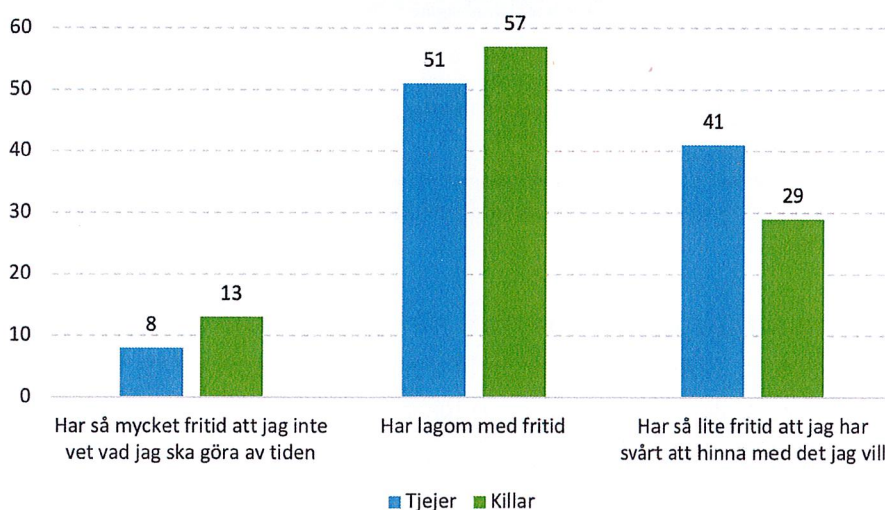
Även i den äldre jämförelsegruppen är det vanligaste svaret på vad man tycker är viktigt på fritiden att en vill ha roligt. Det är lika vanligt i den äldre jämförelsegruppen som i gruppen unga. De andra svarsalternativen är däremot vanligare att uppge bland unga än i den äldre jämförelsegruppen. Särskilt stor skillnad framkommer när det gäller möjligheten att kunna uttrycka sig och sin personlighet. Av de unga uppger 72 procent att det är viktigt jämfört med 52 procent i den äldre jämförelsegruppen. Allra vanligast är det bland unga i åldern 16–19 år att uppge att detta är viktigt, vilket 78 procent av dem gör.

2.4 Tillgången på fritid upplevs olika utifrån kön och ålder

Ungefär hälften av alla unga tycker att de har lagom mycket fritid. Det är något vanligare att killar tycker att de har lagom mycket fritid, än tjejer.

En av tre unga tycker att de har för lite fritid och att de har svårt att hinna med det de vill göra. Den upplevelsen är vanligare bland tjejer, där fyra av tio tjejer upplever att deras fritid inte räcker till. Tre av tio killar tycker i sin tur att de inte har tillräckligt med fritid.

Det är vanligare att uppleva att en har för lite fritid ju äldre den unga är. Bland unga i åldern 16–19 år är det 28 procent som uppger att de har för lite fritid. I åldern 20–24 år är det en större andel, 35 procent, och bland de äldsta unga, 25–29 år, är det 41 procent som upplever detsamma. Det återspeglar sig också i resultatet att det är vanligare bland unga i åldern 16–19 år, än bland äldre unga, att uppge att de har så mycket fritid att de inte vet vad de ska göra med sin tid.

Källa: MUCF:s Attityd- och värderingsstudie 2018.

FIGUR 2.2 Andelen som uppger att de har lagom mycket, för lite respektive för mycket fritid, efter kön, 16–29 år, 2018. Procent.

2.5 Fyra av tio unga är medlemmar i en förening

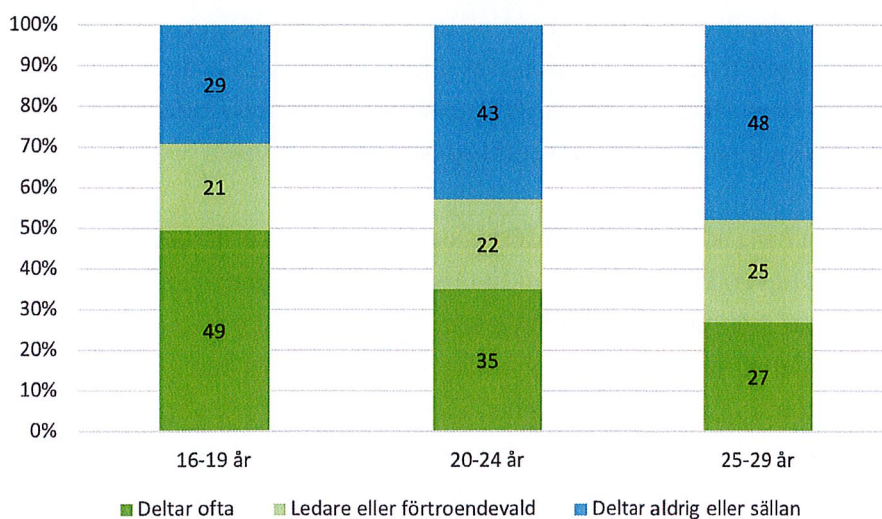
Nästan fyra av tio unga är medlem i en eller flera föreningar, det är något vanligare bland killar än bland tjejer. En av tio är med i flera föreningar och knappt tre av tio är med i en förening. I den äldre jämförelsegruppen är det vanligare än bland unga att vara medlem i en eller flera föreningar, där är sex av tio medlemmar¹.

¹För mer fördjupade siffror kring vilka typer av föreningar unga i Sverige är aktiva i, se MUCF:s hemsida www.ungidag.se.

2.6 Ungas deltagande i föreningsaktiviteter är störst bland de yngre

För första gången undersöker attityd- och värderingsstudien hur ungas engagemang i föreningslivet ser ut. Av de unga som är medlemmar i en förening är fyra av tio unga passiva medlemmar i sina föreningar som sällan eller aldrig deltar i verksamheten. Av de unga som är aktiva medlemmar i en förening är det drygt var tredje person som deltar ofta i verksamheten och ytterligare nästan var fjärde ung deltar i föreningen som ledare eller förtroendevald.

Det är vanligare bland de äldre ungdomarna att vara passiva medlemmar, där nästan hälften av unga som är 25–29 år sällan deltar i en föreningsaktivitet trots att de är medlemmar i en förening. Andelen unga som ofta deltar i föreningsverksamhet är större bland unga som är 16–19 år jämfört med unga i andra åldrar som är föreningsmedlemmar. Att delta som ledare eller förtroendevald är däremot ungefär lika vanligt bland unga oavsett ålder. Vi ser heller inga skillnader mellan tjejer och killar kring på vilket sätt de tar del av föreningars verksamheter.

Källa: MUCF:s Attityd- och värderingsstudie 2018.

FIGUR 2.3 Medlemmars deltagande i föreningsaktivitet över åldersgrupper, 16–29 år, 2018. Procent.

Det är lika vanligt bland unga och i den äldre jämförelsegruppen att vara passiva medlemmar. Bland de aktiva medlemmarna finns det däremot skillnader mellan unga och den äldre jämförelsegruppen. Bland de unga är det vanligare att delta ofta i föreningens verksamhet än att vara ledare. I den äldre jämförelsegruppen är det lika vanligt att ofta delta i föreningens verksamhet som att vara ledare eller förtroendevald.

2.7 Diskussion

Att alla unga ska kunna ha en utvecklande och meningsfull fritid är ett av regeringens mål. Vad som är utvecklande och meningsfullt kan vara olika, men vi ser att den stora majoriteten av unga tycker det är viktigt att ha roligt på sin fritid. Vilka aktiviteter som upplevs som roliga är subjektivt och kan variera mycket. Det som är roligt för någon är inte nödvändigtvis detsamma som är roligt för någon annan. Det är även många unga som uppger att de vill använda sin fritid till att lära sig nya saker. Motsvarande resultat finns även i en studie från Myndigheten för kulturanalys, om barns och ungas kulturaktiviteter (Myndigheten för kulturanalys 2017). Resultaten av den visar att de vanligaste motiven till att utöva kulturaktiviteter på fritiden bland unga som går i andra årskursen på gymnasiet är att de tycker det är roligt, för att de vill göra något tillsammans och för att få lära sig något nytt. Den studien rör endast ungas kulturaktiviteter, men vi kan med årets attityd- och värderingsstudie bekräfta att dessa motiv är viktiga för unga på fritiden, oavsett typ av fritidsaktivitet.

Många unga har i attityd- och värderingsstudien även svarat att de tycker det är viktigt att använda fritiden till att få uttrycka sig själva och sin personlighet. Precis som att många olika aktiviteter kan upplevas som roliga av olika individer, finns det ett brett spektrum av olika aktiviteter som kan ge en individ möjlighet att uttrycka sin personlighet. Det kan till exempel vara kulturella aktiviteter, mode eller musikstilar som tillsammans skapar det som ofta kallas ungdomskulturer. Ungdomskulturer är ett sätt för unga att uttrycka till sin omgivning att de tillhör en grupp och har betydelse för ungdomars identitetsarbete (Lindgren 2015). I attityd- och värderingsstudien ser vi att vikten av detta uttryck är vanligare bland yngre än bland äldre unga. Detta skulle kunna vara ett resultat av att yngre unga ännu inte hunnit utforska sig själva lika mycket som äldre unga och att de använder sin fritid till att lära känna sig själva genom att uttrycka sin personlighet.

Hur unga ser på vilken tillgång till fritid de har är intressant eftersom det kan ge information kring om det finns en problematik gällande ungas tid till fritid. De flesta unga uppger att de har lagom med fritid. Både att ha för lite fritid och att ha för mycket fritid kan ses som problematiska för individen. Att ha så mycket fritid att en inte vet vad en ska göra av sin tid kan till exempel innebära att en inte har möjlighet eller önskan att delta i aktiviteter eller att en saknar vänner att dela sin fritid med. Att uppleva att en har så lite fritid att en inte hinner göra allt en vill kan tolkas både positivt och negativt beroende på situationen för den som har svarat. Om personen har för lite fritid på grund av att hen redan fyller all fritid med roliga aktiviteter, men ändå gärna skulle hinna med fler, så har personen en meningsfull fritid som den ändå är nöjd med. Men om upplevelsen av för lite fritid istället har sin grund i att personen ägnar en för stor del av sin fria tid åt tvingande aktiviteter så som studier, arbete eller hemarbete och inte hinner med fritidsaktiviteter, är situationen däremot problematisk för individen. Det är viktigt att fritiden fortsätter att vara just fri.

Vi ser att det är vanligare bland tjejer än bland killar att uppleva för lite fritid i förhållande till vad de vill göra, liksom att vi ser att killar i större utsträckning än tjejer upplever att de har för mycket fritid. Studien visar dock att bland de som upplever att de har för lite fritid har sex av tio svarat att de är nöjda med sin fritid, vilket tyder på att mer än hälften inte upplever bristen på fritid som ett stort problem. Bland de som svarat att de har för mycket fritid är en lägre andel nöjda med sin fritid, omkring hälften av de som svarat så. Det visar på vikten av att ha båda dessa grupper i åtanke då insatser som rör ungas fritid utformas.

